

**SZENCI MOLNÁR ALBERT ÉS A 16–17. SZÁZADI PEREGRINATIO ACADEMICA
(ReBaKucs-konferencia)**

Időpontja: 2024. szeptember 5–7.

Helyszínei: Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar (4032 Debrecen, Egyetem tér 1.)
Debreceni Református Kollégium (4026 Debrecen, Kálvin tér 16.)

Első körlevél

Tisztelt Kollégáink, kedves Barátaink!

A Debreceni Egyetem BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézete (Reformációkutató és Kora Újkori Művelődéstörténeti Műhely) és Néderlandisztika Tanszéke, a Tiszántúli Református Egyházkerület és intézményei (a TTRE Közgyűjteményei és a Debreceni Református Hittudományi Egyetem), valamint a HUN-REN BTK Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz Osztálya, együttműködve az egyetemek régi magyar irodalom tanszékeivel és kutatóműhelyeivel, 2024. szeptember 5–7. között konferenciát rendez Debrecenben. További együttműködő partnereink: Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar és Debrecen Megyei Jogú Város.

Szenci Molnár Albert (1574–1634) születésének 450., valamint az Institutio-fordítás megjelenésének 400. évfordulóján tartandó konferenciánk fókuszát és lehetséges témáit – széleskörű és alapos szakmai egyeztetések eredményét – e levelünkben foglaljuk össze. Érdeklődő kollégáinkat arra kérjük, hogy mielőbb válaszoljanak: kívánnak-e a konferencián előadást tartani az alábbiakban összefoglalt témakörök valamelyikéből. A javasolt előadás címét és a mintegy 1500 karakteres tartalmi ismertetést legkésőbb 2024. március 1-ig, a szervezőbizottság tudományos titkárai címére kérjük eljuttatni.

A szervezőbizottság elnöke Imre Mihály (imre.mihaly@arts.unideb.hu), tudományos titkára Fazakas Gergely Tamás (fazakas.gergely@arts.unideb.hu) és Móré Tünde (more.tunde@abtk.hu). Tagjai: a HUN-REN BTK Irodalomtudományi Intézet részéről: Kecskeméti Gábor, a Debreceni Egyetem BTK részéről: Bozay Réka és Száraz Orsolya, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem részéről: Baráth Béla Levente, a TTRE Közgyűjtémények részéről: Csorba Dávid, Győri János és Oláh Róbert. Konzulens: Szabó András.

A szervezőbizottság szívesen áll rendelkezésére abban is, hogy az előadásokat illető elképzelésekről, ötletekről, javaslatokról konzultálhassunk. Ugyanakkor jelezzük, hogy a legfontosabb témák feldolgozására, előadására több kollégával előre egyeztetünk, valamint – szokás szerint – fenntartjuk a jogot, hogy a beérkezett jelentkezések közül kiválaszthassuk a konferencia szakmai elképzeléseihez leginkább illeszkedő, legjobban átgondolt terveket. A konferenciánk két és fél napjának időkerete ugyanis korlátozza a két, önmagában is igen jelentős és kiterjedt szakterületet feldolgozni kívánó programba bekerülő előadások számát.

A konferencia főbb szempontjai és lehetséges témái

Szenci Molnár Albert életműve, valamint a 16–17. századi peregrinációtörténet kutatásának jelentős eredményeit mutatta fel a Rebakucs tágabb köréhez tartozó kutatóközösség az elmúlt bő fél évszázadban. A Dézsi Lajos-féle 19. század végi napló- és levelezéskiadás, az 1970-es évek eleji kritikai edíciók, valamint az addigi Szenci Molnár-kutatások eredményeit összegző szakmai alkalom volt az 50 évvel ezelőtt, 1974 májusában Sárospatakon megrendezett *Szenci Molnár Albert és a magyar késő-renaisszánsz (Kollokvium Szenci Molnár Albert születése 400. évfordulója alkalmából)* című konferencia. A jelenleg szerveződő szimpóziumunk ennek az ülészaknak is emléket kíván állítani.

Leendő előadóink közül többen azon a jubileumi sárospataki tudományos rendezvényen tűntek fel először a nagyobb szakmai nyilvánosság előtt referátumaikkal (Imre Mihály, P. Vásárhelyi Judit), illetve kaptak hivatkozást már egyetemi hallgatóként (Szabó András) abban a kötetben, amely részint e pataki konferencia, részint a Szencen tartott tudományos összejövetel anyagából állt össze 1978-ban, és jelent meg Szegeden, az Adattár-sorozat negyedik köteteként, Csanda Sándor és Keserű Bálint szerkesztésében, Tolnai Gábor előszavával, Bán Imre és Klaniczay Tibor lektori munkájának segítségével.

Amiképpen az 1978-as Szenci Molnár-tanulmánykötet nemcsak megkoronázta az addigi kutatásokat, hanem számos inspirációval is szolgált a református tudós, költő és prédikátor életrajzának, életművének további feltárásához, úgy kívánjuk a 2024-es debreceni konferenciánkon is részint összegezni és értelmezni az újabban elért eredményeket, részint pedig további interpretációkra sarkallni a Rebakucs tudományos közösséget. Az életmű vizsgálatára nézve javasoljuk, hogy előadóink az ismert művek újraértelmezésére és kontextualizálására, valamint eddig nem vagy alig ismert munkák, így például az újabban előkerült – vagy remélhetően még felbukkanó – egyleveles nyomtatványok bemutatására koncentráljanak. Ahogyan az utóbbi évek Szenci Molnár-kutatásában, úgy konferenciánkon is sokat várhatunk az alábbi megközelítésektől: a szövegek filológiai, grammatikai, poétikai és retorikai elemzése, psalmográfiai, lexikográfiai, teológiai, homiletikai és euchetikai, filozófiai, fordításelméleti kérdések vizsgálata, valamint tudománytörténeti, ikonográfiai, könyv- és könyvtártörténeti szempontok bevonása, a társadalomtörténeti, egyház- és kegyességtörténeti kontextusok figyelembevétele. Szerzőnk munkáinak hatástörténetét tekintve nehezebb tartani a konferencia címében foglalt időkeretet, de ebben a vonatkozásban is szeretnénk elsősorban a 17. századra fókuszálni. Egy-egy kutatás-, illetve kultusztörténeti áttekintésnek azonban természetesen a közelmúltig is el lehet érnie.

Szenci Molnár Albert nemzetközi kapcsolati hálózatának elemzése, az oktatás- és peregrinációtörténeti kérdések vonatkozási rendszere nemcsak konferenciánk másik nagy témaköre szempontjából, hanem önmagában is izgalmas, részben még feltárára váró terület.

Különös tekintettel például herborni tartózkodására, vagy éppen a saját, illetve általa birtokolt könyveinek német területeken megtalálható, ismert vagy lappangó darabjaira.

Az élete mintegy felében külföldön munkálkodó Szenci Molnár Albert tanulmányainak, művei forrásainak, illetve kiterjedt kapcsolati hálózatának kutatása – számos egyéb szakmai inspiráció mellett – hozzájárult a kora újkori magyarországi diákok külföldi egyetemjárása szisztematikus vizsgálatához, valamint azóta is kiemelkedő részét képezi annak. Nemcsak a peregrinatio academica konferenciánk fókuszpontjában álló 16–17. századi időszaka, hanem a középkortól a 19. századig tartó egyetemjárást felölelő mintegy hét és fél évszázadot tekintve is. Különösen Szögi László kutatói pályájának peregrinációtörténeti irányba történő elmozdulásával, majd tudományszervező, sorozatszerkesztő tevékenységének köszönhetően indulhattak el azok a koordinált kutatások, amelyek következményeképpen olyan jelentős információmennyiséggel, ezek feldolgozásaival, illetve sokrétű módszertani tapasztalattal számolhatunk, amelyek egyfelől újabb összegzéseket kívánnak, másfelől arra biztathatják a kutatókat, hogy az ismert forrásokat olvassák újra, az újabban talált adatokkal pedig árnyalják eddigi tudásunkat.

A magyarországi peregrináció történetének új megközelítésen alapuló vizsgálata azért is szükséges, mivel éppen Szögi László kutatásai bizonyították, hogy a protestáns felekezetekhez tartozó (evangélikus és református) diákok peregrinációján túl a katolikusok külföldi egyetemjárása a 16–17. században jóval jelentősebb volt annál, ahogyan azt korábban feltételeztük. Éppen ezért a néhány, már felkért előadónkat a peregrinációtörténet felekezetenkénti összefoglalására biztattuk – az említetteken túl az unitáriusokéra is.

A peregrináció számszerűsíthető tényein túl elsősorban a 16–17. századi egyetemjárás kultúraközvetítő szerepét (eszmék és könyvek peregrinációja) szeretnénk konferenciánk témái közé felvenni. Az utazási irodalom műfaji kérdései, nyomtatott és kéziratos szövegtípusai és azok hordozói, az egyes munkák irodalmi-retorikai megközelítései, valamint a peregrináció korabeli elméleti reflexiói, így az ars apodemica kerülhetnek a peregrináció-

történeti szekciók fókuszába. De lehetséges a peregrinációnak az egyes tudományterületek hazai fejlődésére gyakorolt hatását bemutató előadást is tartani.

Kedves Kollégáink!

Bízunk abban, hogy konferenciánk tervezete felkeltette érdeklődésüket, örömmel várjuk a jelentkezést. Azok a kedves kollégáink, akik a konferencián nem előadóként, hanem hallgatóként kívánnak részt venni, majd a második körlevelünkhöz csatolandó jelentkezési lapon jelezhetik részvételi szándékukat. Ugyanott fogunk tájékoztatást nyújtani előadóink és valamennyi résztvevő számára a további tudnivalókról.

Áldott, békés karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk a Rebakucs egész közösségének!

Kollegiális és baráti üdvözléssel:

a Szervezőbizottság

Debrecen, 2023 adventjében